

fra Martin Sopta

PROFESOR NA ŠIROKOM BRIJEGU

Kada bi se svetost mjerila ulaštenim cipelama, ispeglanim habitima i onom finom, uštogljenom pobožnošću koja pazi da se nikome ne zamjeri, fra Martin Sopta vjerojatno nikada ne bi dospio u naše sjećanje. No Božja logika, ona ista za kojom je ovaj genijalni um tragao rješavajući najteže matematičke jednadžbe, ne mari za vanjsku fasadu. Fra Martin je bio živi dokaz da se ispod naslaga ljudske jednostavnosti i naizgledne neurednosti može kriti duša koja je toliko žedna Istine da je spremna za nju, na koncu, i krvariti.

Nije slučajno da njegovo prezime ima korijen u perzijskoj riječi *softa* 'učenik' ili 'mudar čovjek'. Taj pečat mudrosti nosio je kroz cijeli život. Bio je hodajuća enciklopedija, intelektualni div zarobljen u tijelu skromna fratra. Dok su se drugi kitili

*Profesori i đaci na Širokom Brijegu u lipnju 1904. godine,
fra Martin u gornjem redu prvi sdesna*

fra Martin u novicijatu 1908. godine, stoji u gornjem redu prvi slijeva

titulama i doktoratima, on je bio jedini „prvokategornik“ bez te formalne potvrde, onaj „lumen“ kojemu su ti isti doktori znanosti dolazili po savjet kada bi zapeli u slijepoj ulici vlastita neznanja. Njegova glad za spoznajom bila je tolika da je matematičke teorije čitao čak i za vrijeme objeda, pretvarajući samostansku blagovaonicu u svoj privatni laboratorij misli. Nije to bila sterilna znanost! Za njega je svaka brojka, svaka fizikalna zakonitost bila samo još jedan trag Božjega prsta u svemiru.

Fra Martin nije bio čovjek od forme, bio je čovjek od suštine. Ravnatelj gimnazije morao ga je opominjati da mu je habit „zamazan i nedoličan“, na što bi se Martin, u svojoj genijalnoj jednostavnosti, branio da onaj bolji i čišći „čuva za svečane zgode“. U tom detalju, u tom prkosu prolaznoj modi, krije se ključ njegova duhovnoga karaktera. On nije mario za ljudske obzire, već je živio zagledan u vječne istine. Njegovo siromaštvo nije bilo poza, nego stvarnost. Spavao je na daskama i kukuruzovini, odbijajući privilegije, a jedino bogatstvo koje je posjedovao bile su knjige kojima se nadahnjivao.

No, najveća snaga fra Martina Sopte nije se očitovala u knjigama, već u njegovoj razornoj iskrenosti i hrabrosti. U vremenima kada je najsigurnije bilo šutjeti, on je

Đaci i profesori sa Širokog Brijega i iz Mostara prilikom dolaska cara Franje Josipa I., 3. lipnja 1910. godine, fra Martin stoji u gornjem redu franjevac, prvi slijeva

govorio. Njegova empatija nije poznavala granice političkih ideologija. Kada su drugi okretali glavu, on se provlačio kroz žicu logora kako bi tješio progonjene, vođen čistim evanđeoskim inatom i ljubavlju prema čovjeku. Čak je i partizanima, koji su mu radili o glavi, imao hrabrosti doći u zapovjedništvo i „očitati lekciju“ zabranjujući im da govore protiv Boga. Bio je to čin čovjeka koji vjeruje da je Istina jača od svake sile.

Njegov kraj na Tomića njivi u Ljubuškom, gdje je mučenički ubijen 1945. godine, nije bio poraz. Bila je to konačna potvrda njegove „matematike Križa“. Fra Martin je shvatio da se jednadžba života ne može riješiti bez nepoznanice koja se zove Bog. Danas, kada su njegove kosti napokon identificirane, on stoji pred nama kao opomena da svetost ne leži u vanjskom sjaju, nego u hrabrosti da se bude Božji, pa makar i u „prljavom“ habitu.

Bože, ne daj da budemo bez tebe. Jer bez tebe izgubit ćemo sebe. Daj da, Tebe tražeći, otkrijemo sebe i tobom otkrijemo onoga izvan sebe. Ne daj, Bože, da budemo sami bez sebe, da tražeći drugoga ne zaronimo u tvoju Muku i tako izgubimo sebe. Amen.

fra Franjo Vasilj

SLUGA BOŽJI FRA ANDRIJA TOPIĆ I 49 BRAĆE

SVJEDOCI VJERE

Zagreb, 2026.